

PRAKSISNÆR VEJLEDNING

Og udvikling af sproglige læringsmiljøer i dagtilbud

v. Hanne Middelhede og Simone Lysholt Geer, Flersprogsvejledere

Program for workshoppen

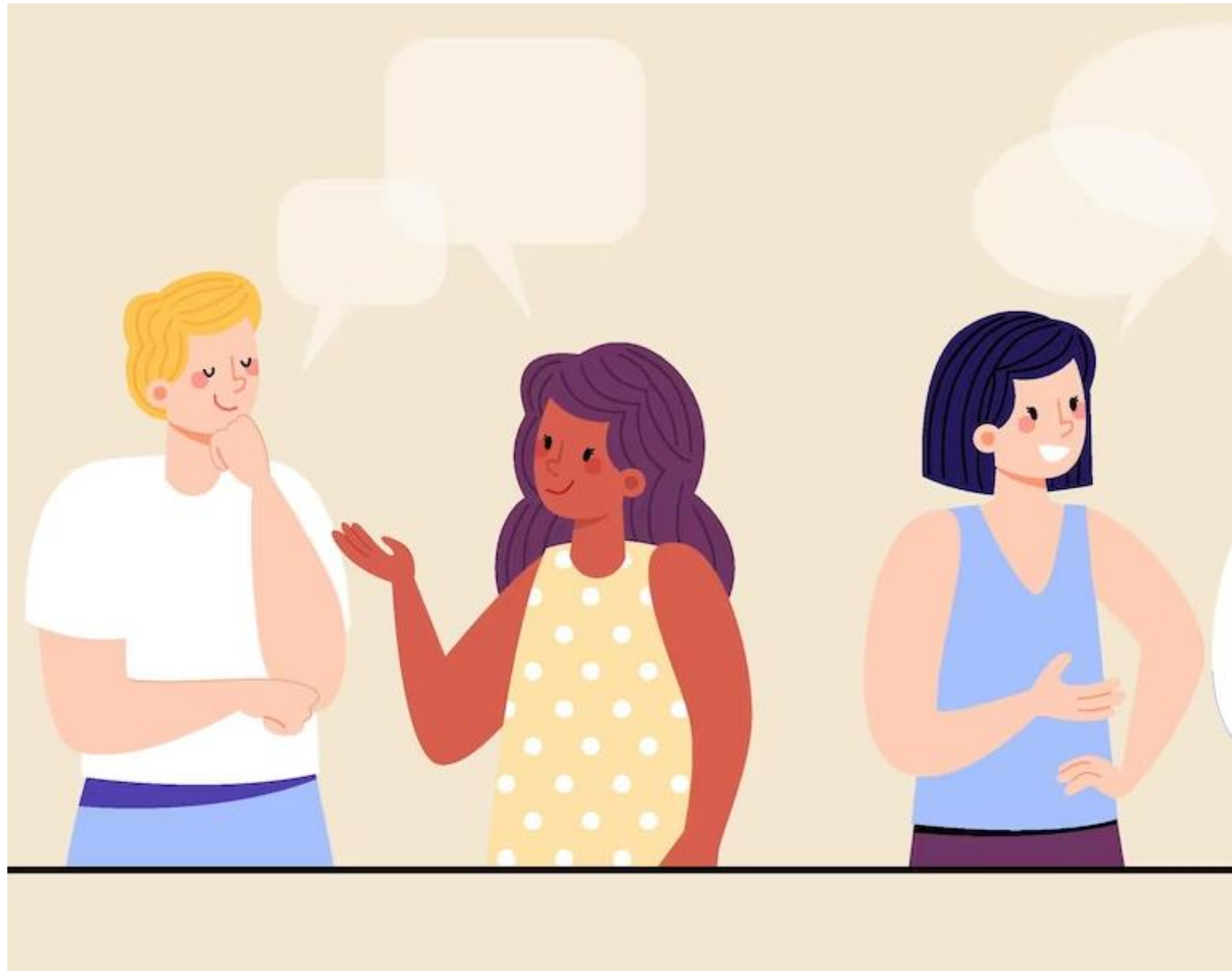
- Check ind
- Organisering og rammer
- Flersprogsvejledning i Silkeborg Kommune
- Praksiseksempler
- Check ud

Hvem er vi?

Makkersnak

Hvorfor har du valgt netop denne workshop?

Pædagogisk praksis og læring

Pædagogisk praksis og læring (PPL)

Understøtter skoler og dagtilbud i at realisere intentionerne i Dagtilbudsloven, Folkeskoleloven og nationale og lokale politikker gennem support til ledelser og fagprofessionelle – herunder også PPR funktionen

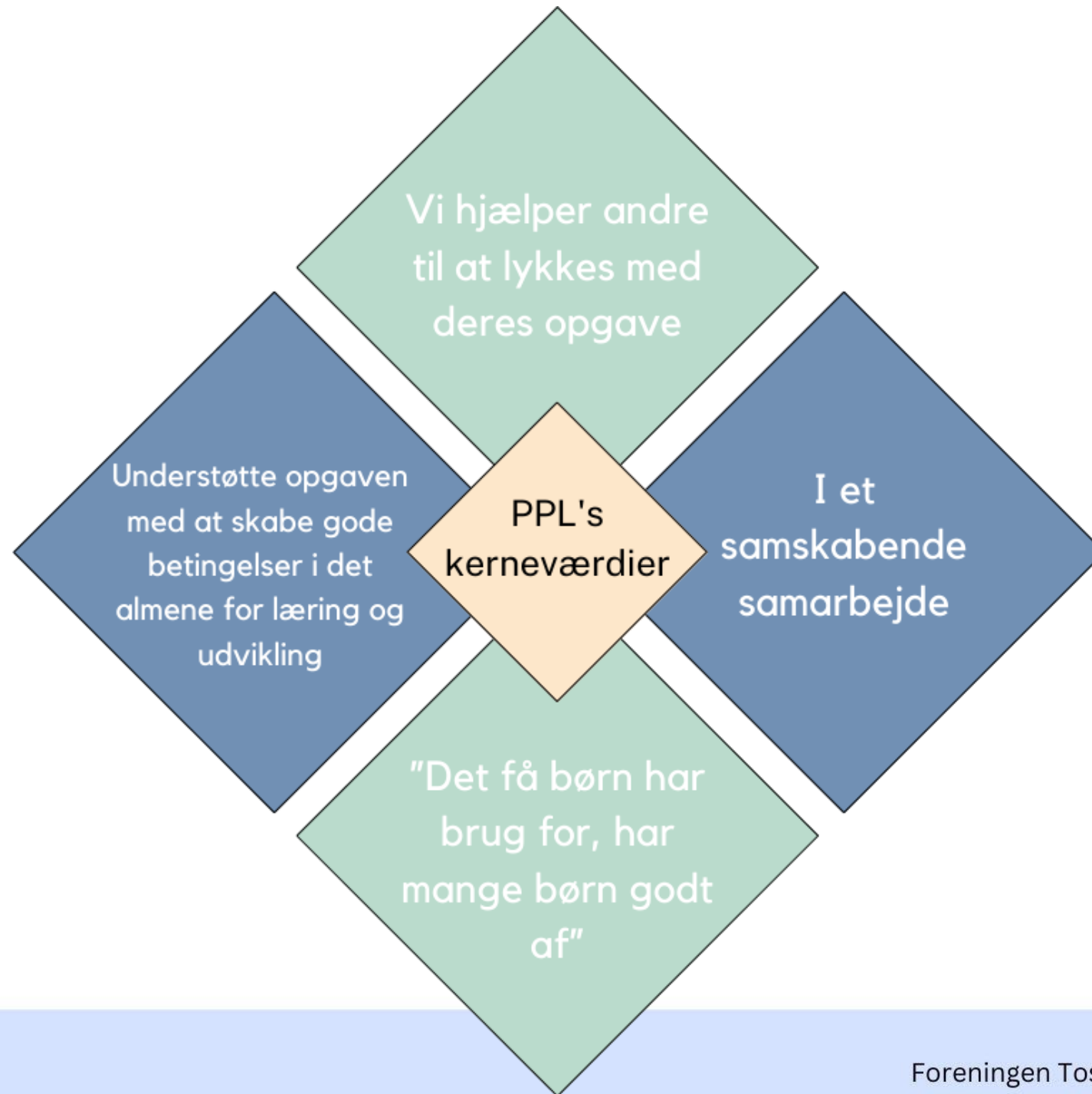
Videncenter for sprog og læsning

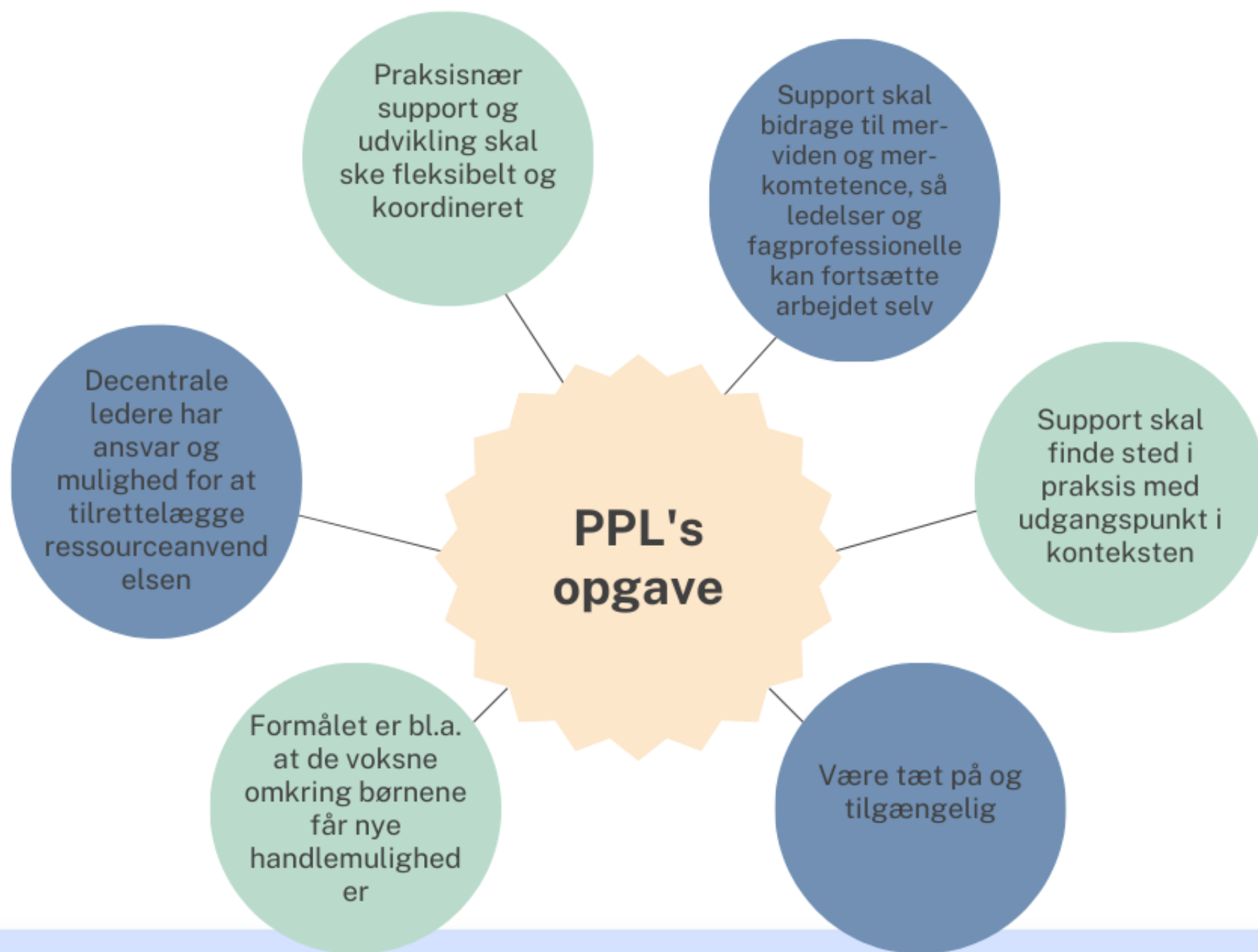
Læringsvejledning og specialpædagogisk bistand

Team sprog og kommunikation (Tale/høre + DSA 0-6 år)

Team læring og udvikling (psykologer)

Hvad står vi ellers på?

DEN SAMMENHÆNGENDE BØRNE & UNGE-POLITIK

MÅL

VI VIL STYRKE BØRN & UNGES MULIGHEDER FOR AT LÆRE SÅ MEGET DE KAN

VI VIL STYRKE TRIVSEL OG SUNDHED FOR BØRN & UNGE

VI VIL STYRKE BØRN & UNGES NATURLIGE LYST TIL LEG, KREATIVITET OG BEVÆGELSE

VÆRDISÆTNINGER:

DER ER HØJE FORVENTNINGER TIL DIN LÆRING OG TRIVSEL

DU ER NYSGERRIG PÅ VERDEN

DU BLIVER KLÆDT PÅ TIL NUTIDEN OG FREMTIDEN

DU ER VIGTIG, FORDI DU ER DIG

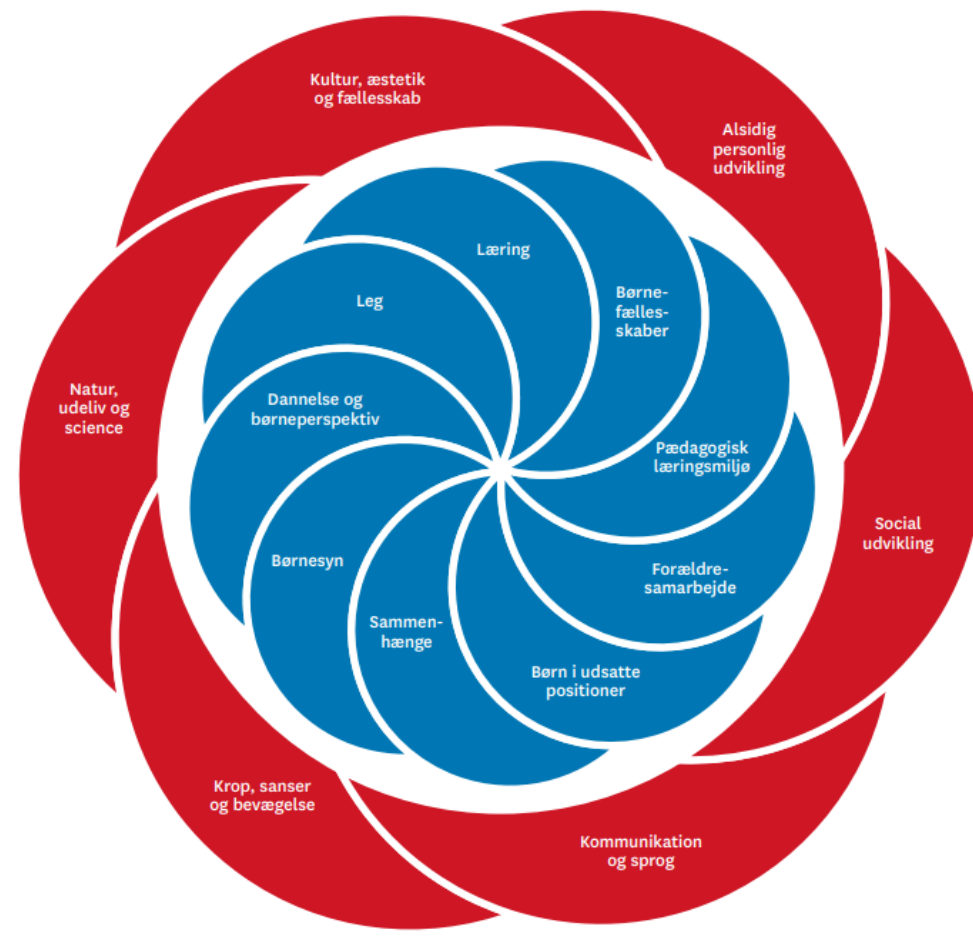
DU BLIVER HJULPET PÅ VEJ   **DU HAR GODE VÆNNER**   **DU HAR MULIGHED FOR AT UDFOLDE DIT FULDE POTENTIALE**   **FAMILIEN ER ET VIGTIGT FUNDAMENT FOR DIG**   **DIN FAMILIE OG DE PROFESSIONELLE SAMARBEJDER OM DIN UDVIKLING**

SAMMEN SKABER VI DET GODE BØRNE- & UNGELIV.

Silkeborg Kommune

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

Strategi for sprog og skriftsprog

Sprog og skriftsprog Silkeborg

Strategiens overordnede formål er, at alle børn og unge i Silkeborg Kommune får mulighed for at udvikle stærke sproglige og skriftsproglige kompetencer. Kontinuerlig udvikling af disse kompetencer er en del af fundamentet til personlig, social og faglig dannelse, samt aktiv deltagelse i hverdagens fællesskaber og læringsmiljøer i dagtilbud, skole, fritid og videre uddannelse.

Vejen til strategiens formål går gennem dygtige fagprofessionelle, velfungerende dagtilbud, skoler og forvaltninger og gensidigt forpligtende samarbejde med forældre.

Strategien bygger på fem sammenhængende og gensidigt afhængige elementer, til udvikling af sproglige og skriftsproglige kompetencer hos alle børn og unge.

- Erstatte Udviklingsplan for sprog 0-12 år
- En fælles retning for arbejdet med sprog og skriftsprog på tværs af dagtilbud og skoleområdet
- Strategiens formål: *at alle børn og unge i Silkeborg Kommune får mulighed for at udvikle stærke sproglige og skriftsproglige kompetencer, da det er et vigtigt fundament for udvikling.*
- Bygger på 5 sammenhængende og gensidigt afhængige elementer

Helhedssyn

Samarbejde

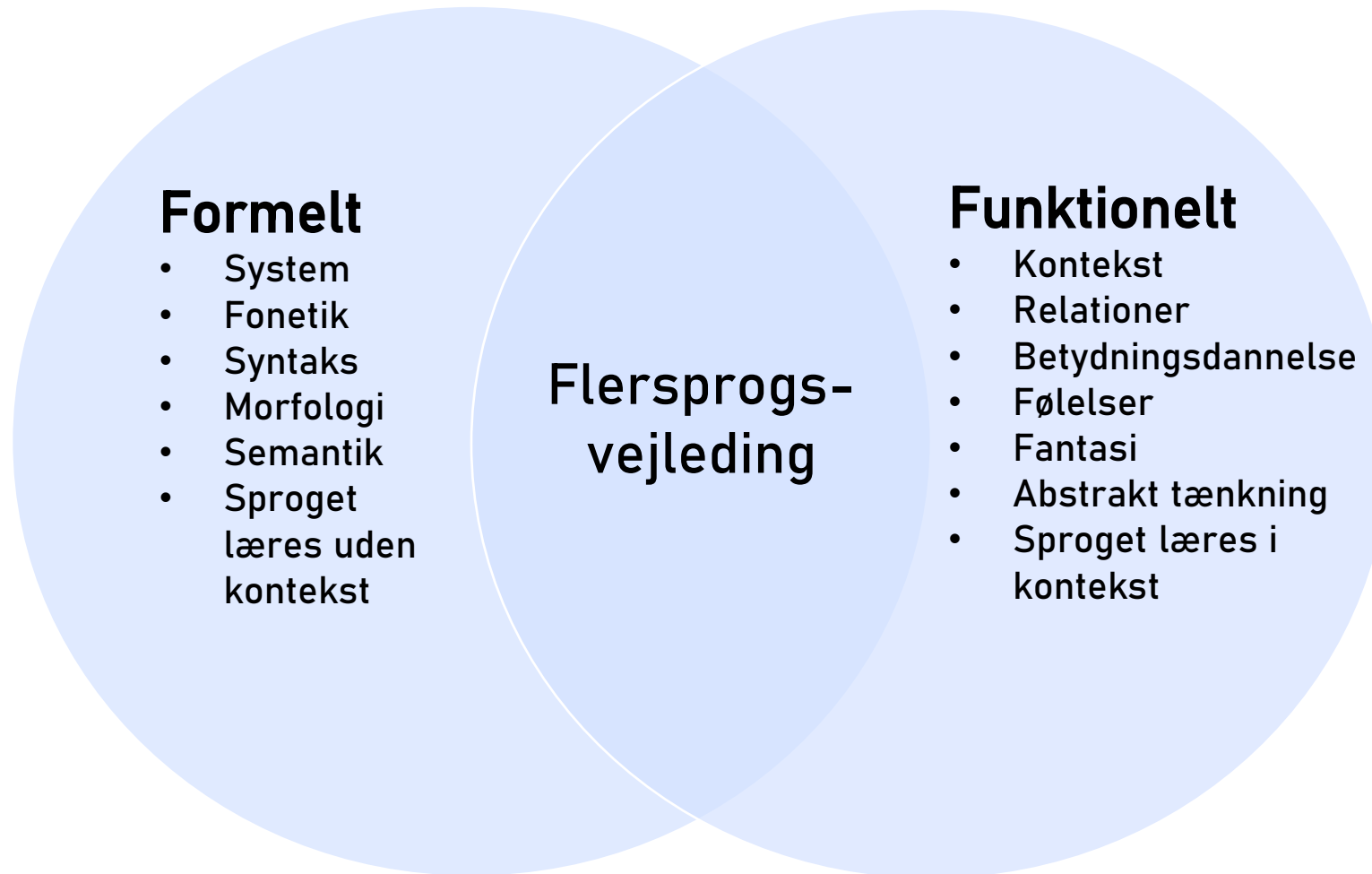
Sproglige læringsmiljøer

Vurderingspraksis

Rettidig indsats

Teoretisk fundament

- Inge Skou Larsen
- Eva Gulløv
- Børn med flere sprog
  - (Oversat Af Helle Iben Bylander, Trine Kjær Krogh) & Eva-Kristina Salameh
- Iben Jensen

Flersprogsvejledning i Silkeborg kommune

Men først lidt fakta - april 2023

- Pt. er der 380 børn 3-6 år – tallet er ret stabilt, måske lidt stigende
- 228 i 7 børnehuse
- Fordelingen af sprog: Største andel ukrainsk, arabisk, kurdisk, samt rumænsk og polsk
- 61 kommunale børnehuse

Samarbejdsrammen

Børnehuse flersprogsvejlederne

- Opstartsmøde med lederne i **alle** børnehuse efter sommerferien og evt. evaluering i løbet af året
- Sprogvurderingerne er en vigtig adgang til pædagogernes "tilkoblings-duelighed" ifht flersprogsvejledning
- Årsplan – faste aftaler i de børnehuse med mange flersprogede børn
- Spontan vejledning – "har du lige 5 minutter"
- Børnehuse kontakter os, når der starter et nyt flersproget barn i børnehaven
- Kontaktes ved behov for support – også vuggestuer

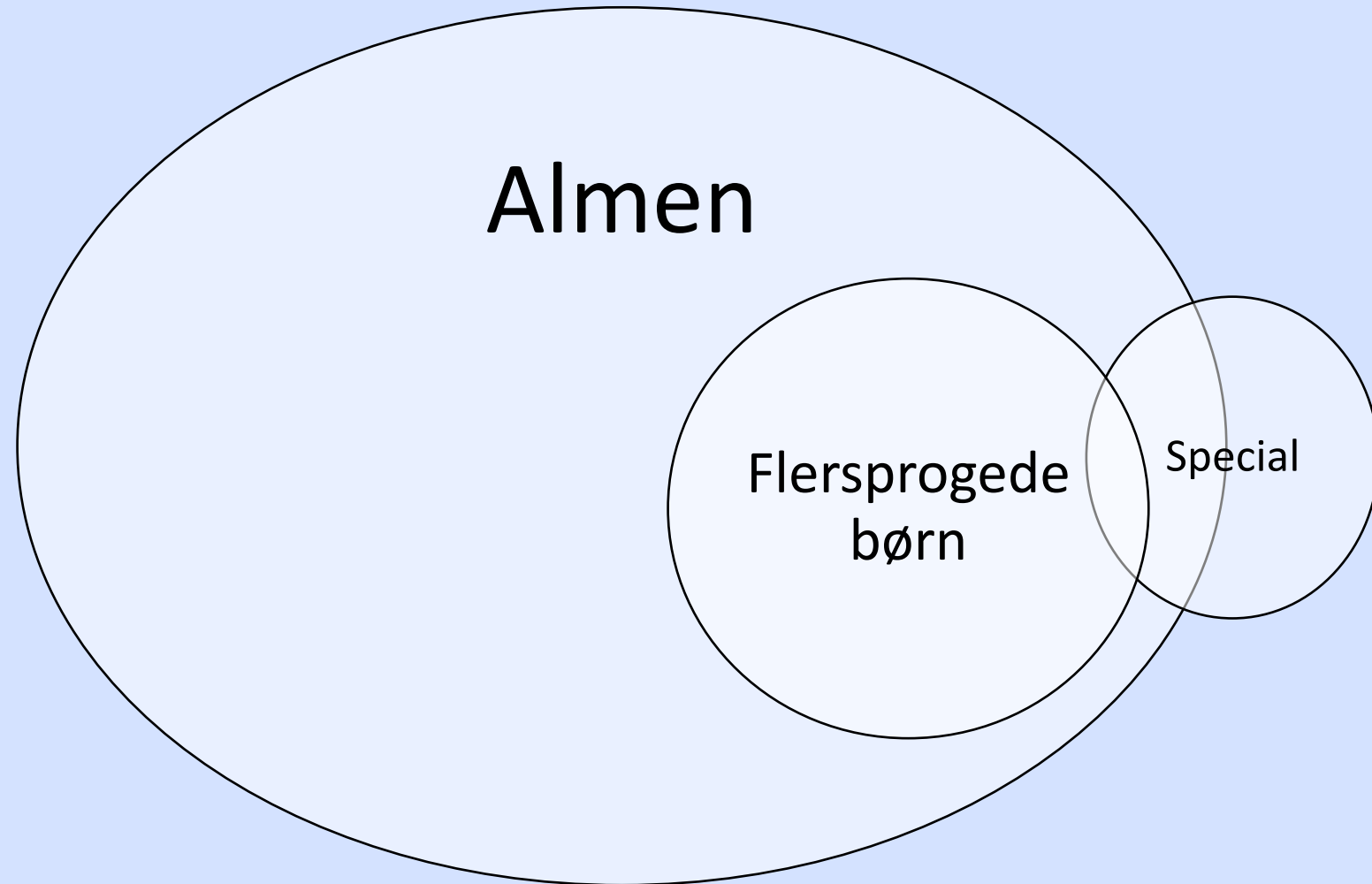
Understøttelse af arbejdet med den sproglige udvikling hos flersprogede småbørn

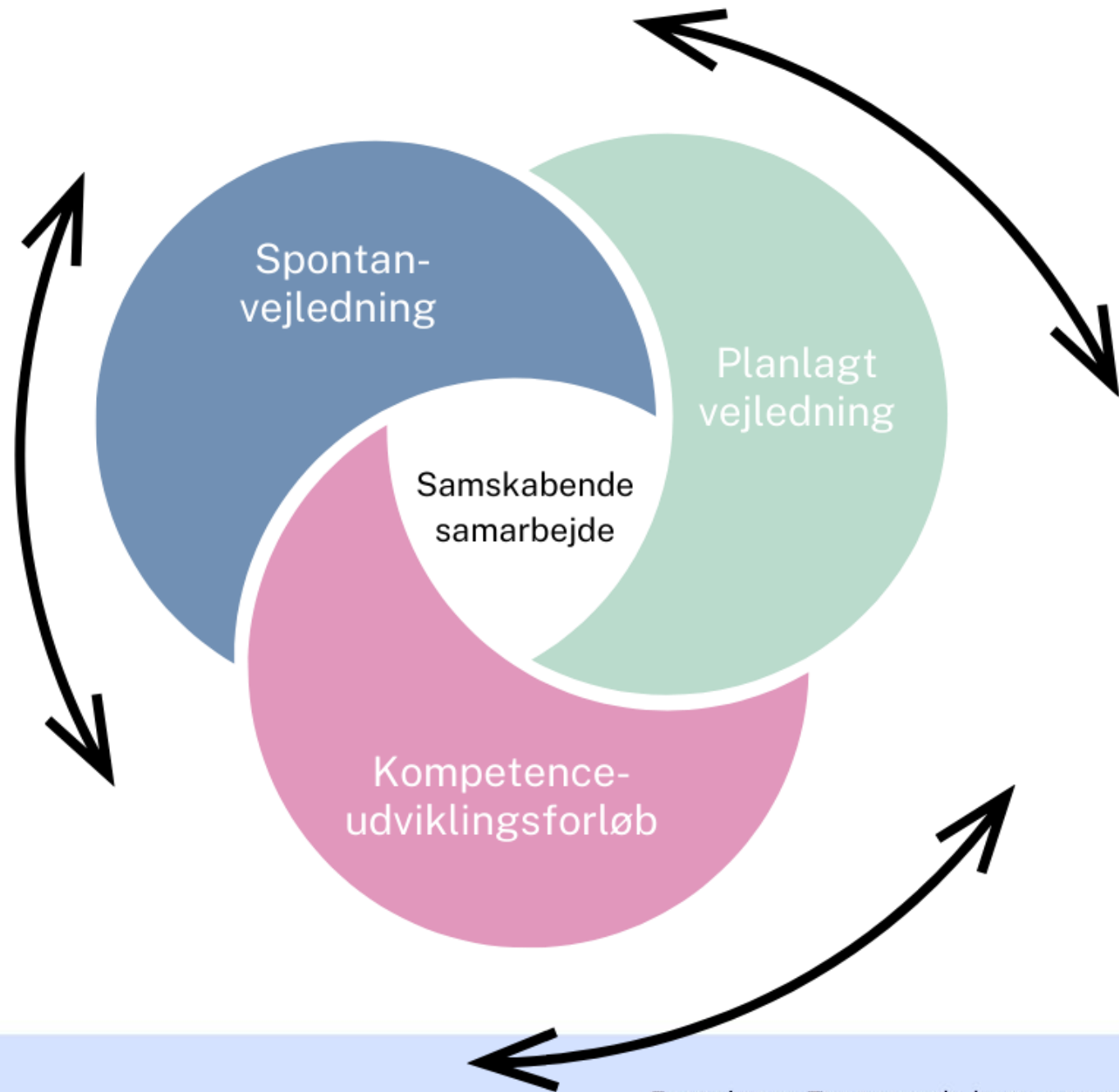
Principperne for flersprogssupport

- Være fleksible og nå ud i alle dagtilbud med flersprogede børn, give support med udgangspunkt i behov, samt på baggrund af efterspørgsel
- Kan bidrage til, at den dansksproglige udvikling hjælpes bedst muligt på vej, så alle flersprogede børn har så godt et dansk som muligt. Dette gøres gennem praksisnær vejledning, sprogvurdering og kompetenceudvikling, materialer, samt opsamling og formidling af ny viden
- "Vi hjælper andre til at lykkes med deres opgave"

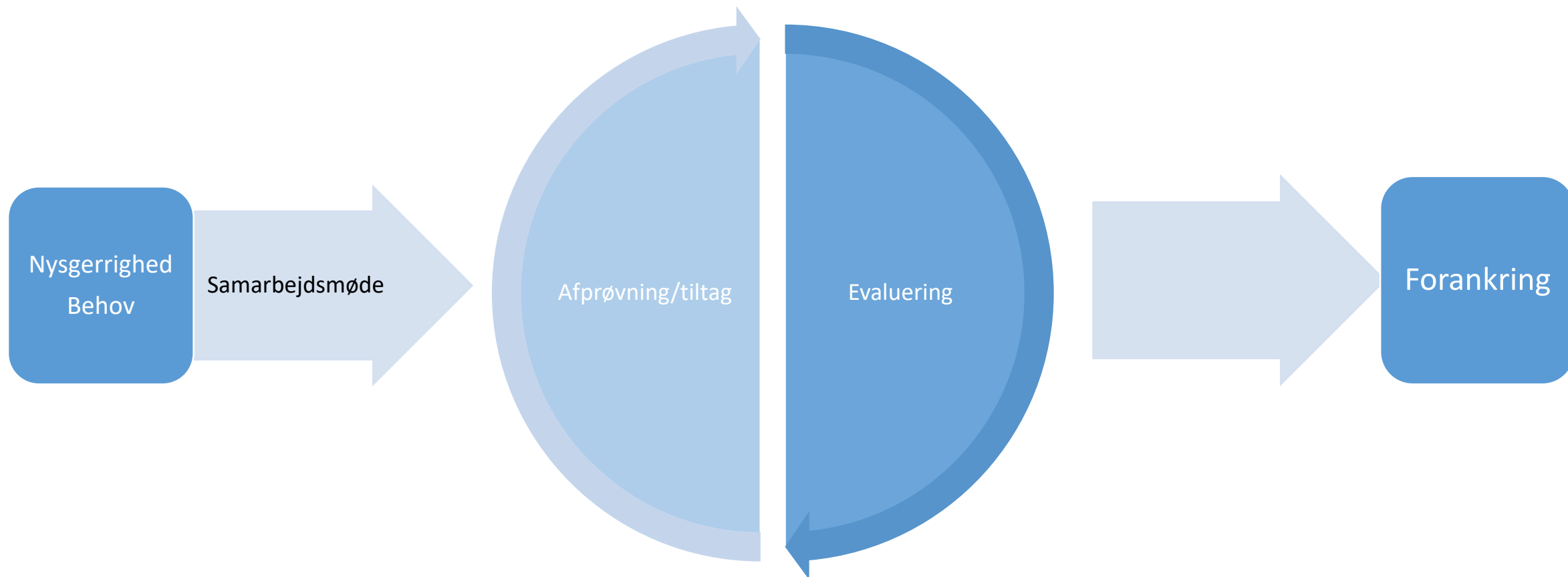
Hvilke felter arbejder vi i?

Vejledning på flere niveauer

Hvordan foregår det?

Samarbejdsaftale – Flersprogssupport VSL - 2022-23

Formelle rammer		
Formålet med mødet er: <ul style="list-style-type: none"> - at analysere behov for support sammen – ud fra jeres beskrivelse og ud fra data - at vi sammen får øje på, hvilke former for support der er behov for - at afstemme forventninger til samarbejdet - at fastsætte rammerne for forløbet og påbegynde konkrete aftaler for fremtidige møder 		
Deltagere	Dato og tidspunkt	Referent
Sammenhæng/Status og udviklingsbehov		
Hvad er jeres nuværende situation? <ul style="list-style-type: none"> - Nye medarbejdere - Flersprogede børn - Sproglige læringsmiljøer - Kvalitative/kvantitative data, der belyser situationen? - Erfaringer fra sidste års flersprogssupport – Justeringer? - Hvad er I især optagede af ift de flersprogede børn? - Kan vi koble til en eller flere indsatser, I allerede er i gang med? - Er der øvrige tværfaglige indsatser i gang? 		
Sammenhæng med den styrkede pædagogiske læreplan		
		
Mål for indsatsen		
Hvad skal børnene have ud af indsatsen?	Hvad skal de pædagogiske medarbejdere have ud af indsatsen?	Hvad skal dagtilbuddet/ledelsen have ud af indsatsen?
Tegn:		
Ønskede tegn på den korte bane:	Ønskede tegn på den lange bane:	
Tiltag:		
Hvilke af de indsatser vi har fået øje på skal vi samarbejde om i løbet af 2022-23:		

Rammesætning:
<ul style="list-style-type: none"> - Hvilke medarbejdere skal indgå i samarbejdet? - I hvilke sammenhænge og mødefora foregår support? - Gensidige forventninger til samarbejdet - Hvordan sikrer/understøtter vi, at der sker en forankring af viden og ny praksis?
Konkrete aftaler for samarbejdet
Evaluerig:

Flersprogsvejledning/support i Søholt – 2022-23

Uge/dato:	Kl:	Ledelse/pædagog/stue/gruppe:	Vejledning sparring på:
32: 9/8/22 12/8/22		Per Bjørne	Samarbejdsaftale 22-23 Evaluering af handleplaner
33: 17/8/22 17/8/22 19/8/22		Per Vuggestuen Trolde + Spilopper	Samarbejdsaftale 22-23 Sparring ang forældreworkshop Evaluering af handleplaner
34: 26/8/22		Langhalse + Skibet	Evaluering af handleplaner
35			
36: 6/9/22 6/9/22	8-9.30 10-11	Vuggestue Jan - Skibet	Forældreworkshop Dialogisk læsning
37: 16/9/22	8-9	Sprogansvarlig	Sproglige læringsmiljø, sproghandleplaner mm.
38: 23/9/22	8.30-11	Trolde + Bjørne	Sproglige læringsmiljøer mm.
39			
40: 7/10/22	8.30-11	Skibet + Langhalse	Sproglige læringsmiljøer mm.
41			
43			
44: 2/11/22 4/11/22	15-18 8.30-11	Pædagogiske medarbejdere Spilopper + vuggestue	Workshop 1 Sproglige læringsmiljøer mm.
45: 11/11/22	8-11	Kontaktpædagogerne	Sprogvurderinger af skolestartere
46: 18/11/22	8-11	Kontaktpædagogerne	Sprogvurderinger af skolestartere
47: 24/11/22 25/11/22	8-9 9-10.30	Læringsgruppen Kontaktpædagogerne	Mellemrumsopgave 1 Sprogvurderinger af skolestartere
48: 1/12/22 2/12/22	15-18 8.30-11	Pædagogiske medarbejdere Pædagogiske medarbejdere	Workshop 2 Opfølgning på handleplaner skolestartere
49: 9/12/22	8.30-11	Pædagogiske medarbejdere	Opfølgning på handleplaner skolestartere
50: 16/12/22	9.30-10.30	Per	Evaluering af flersprogsvejledning
2: 11/1/23 13/1/23	14.30-15.30 10-11 8-9	Bjørne - Tina Per Vuggestuen - Marie	Sproghandleplaner mm. Plan for foråret, samt overblik Sprogprosa - overgangsmateriale
3: 20/1/23 17/1/23	8-9 13.30 -15	Læringsgruppen Spillopstuen	Mellemrumsopgave 2 Sproghandleplaner mm.

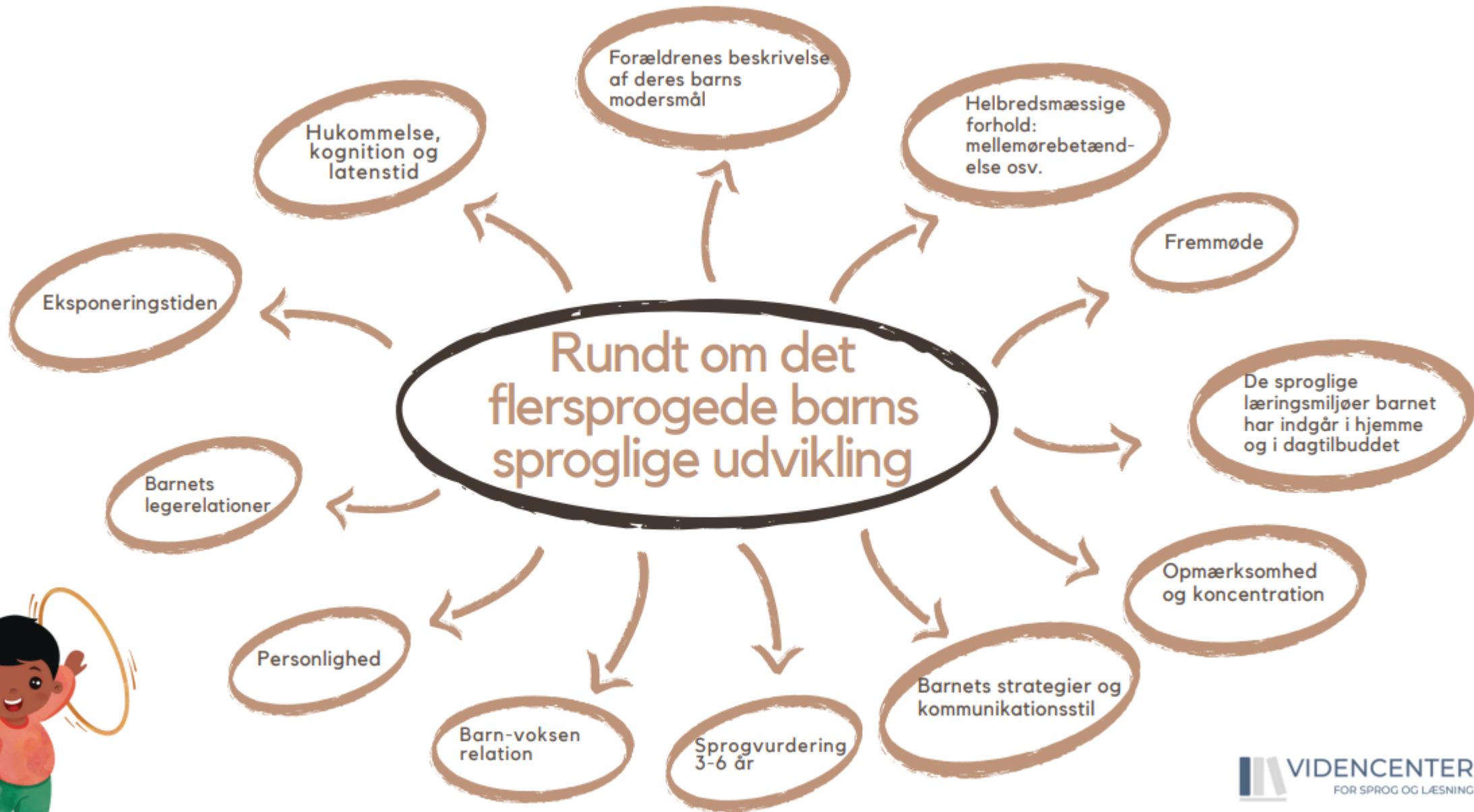
Flersprogsvejledning kunne være:

- Drøftelse det enkelte barns sproglige udvikling, herunder evaluering af sproghandleplanerne
- Faglig sparring ang. det sproglige læringsmiljø og sprogudviklende pædagogik
  - Før-under-efter forløb
  - Interkulturel pædagogik
  - Dialogisk læsning
  - Sprogteknikker og værktøjer til dialoger
  - Det interkulturelle forældresamarbejde
  - Rammesætning og struktur
  - mm.
- Observationer med udgangspunkt i læringsmiljøet
- Faglige oplæg: Stuer, dagtilbud, på tværs af dagtilbud
- Kompetenceudvikling

Sprog vurderinger og sproghandleplaner

Analyse og evaluering af sprogvurderinger og sproghandleplaner, samt sprogsamtale med forældrene

- Sprogvurderer ofte sammen med det pædagogiske personale (observationsmulighed)
- Ved sprogsamtalen afdækker vi forældrenes oplevelse af udvikling på modersmålet og det sproglige læringsmiljø i hjemmet
- Løbende evaluering af sproghandleplanerne

Kompetenceudvikling

Kompetenceudvikling

Workshop 1

Workshop 2

Workshop 3

Workshop 4

Workshop 5

Forventningsafstemning
SMTTE

Flersprogede børns sproglige udvikling og læring

Møde i læringsgrupper

Sproglige læringsmiljøer af høj kvalitet
Sprog og leg

Møde i læringsgrupper

Interkulturel pædagogik
"Før-under-efter"
Praksis eksempler

Møde i læringsgrupper

Interkulturelle forældre-samarbejde
Praksis eksempler

Møde i læringsgrupper

Dialogisk læsning vol 2
Praksis eksempler

Opfølgende vejledning efter behov

Kompetence- udvikling Med effekt

FØR forløbet:

Forventningsafstemning med ledelsen og det pædagogiske personale – SMTTE med udviklingsønsker

UNDER forløbet:

Indbyggede før-under-efter: Oplæg – afprøvning
- evaluering

EFTER forløbet:

Vi evaluerer med ledelsen og det pædagogiske personale. Der er fokus på den fortsatte forankring af viden

Workshop

Møde i læringsgruppe

Faldgruber og udfordringer

- Udskiftning af pædagogisk personale og ledelse
  - Manglende tilkøblingsparathed
  - Manglende ejerskab

Sprogudviklende pædagogik

Udvikling og sparring

Dialogisk læsning og skattekister

- væmmelig**
tal om noget der væmmeligt.
- efterår**
find billeder der viser de fire årstider.
- plask**
find en balje og plask i vandet.
- poser**
find forskellige former for poser i størrelser og materialer.
- sten**
find sten i forskellige størrelser.
- kold**
find noget der er koldt og noget der er varmt.

Titel: Ant
 Forfatter: Lot
 Illustrator: Lot

Bøger jeg har læst

Dialogisk læsning, legekasser til vuggestuer og dagpleje

Ideer til sprogkuffert

Find konkrete materialer i vuggestuen/dagplejen, print bogfolderens materialer og saml det hele i en "Ib slukker brandmanden"-kuffert, så det er let og sjovt at gå i gang med dialogisk læsning.

Måske finder I flere ideer undervejs, som I kan supplere kufferten med.

Forslag til kufferten:

- Konkrete materialer:
  - o Hund
  - o Mandfrøstel (til at sænke mad)

Vejledende materialer til Dialogisk læsning

Inspiration til dialogisk læsning

LES OG ANBEJLD M BØGEN TRE GANGE

FOR læsning af bogen

- Tal gerne om titel, forfatter og illustratør.
- Udvælg de fokusord, der agner sig til at tale om, inden I læser bogen.
- Støb deltagelsesmuligheder for alle ved at inddrage barnenes viden.

Første gang læses bogen gæster barnene bogenes handling ved at kigge på forside og bagside og bladre i bogen. På evt. barnens fl. af gamle på, hvad der er på bagsiden. Fortæl om hvad bog handler om og hvem der er med i historien. Brug visuel støtte form af kort eller billeder eller film.

Anden og tredje gang I læser bogen, kan I snakke om, hvad I kan huske fra bogen tæke bogens handling og tal.

UNDER læsning af bogen

- Vær i dialog med barnene undervejs og inddrag de udvalgte fokusord relevant.
- Vær bevidst om at være en god samtalepartner. Lyt efter barnenes initiativ og læg støtte op.
- Brug øvelser med inspiration til gode spørgsmål der støtter dig i at være den gode samtalepartner under læsningen.

Første gang læses bogen igennem fra start til slut – uden at for mange læsesop, så barnene hører historien i en sammenhæng.

Anden og tredje gang indtages barnene mere i dialogen.

EFTER læsning af bogen

- Forakkelige bøger vil lægge op til forskellige aktiviteter. Kan bogens indhold være støttet til en god leg på skole eller på legepladsen? Er det oplagt at lave en kreativ aktivitet eller har bogen gjort os nysgerrige, så vi skal ud og undersøge mere (science)?
- Brug evt. støttemateriale "dialogisk læsning og leg" til planlægning.
- Overvej hvordan bogens indhold og fokusord kan komme ud og blive brugt i alle læsningstyper (egtbogstid, f.eks. under spillet i gartneren eller på legepladsen).
- Sønd fokusordene med barnene hjem, så forældrene kan tale med barnene om det de har læst.

Tosprogede Videncenter for sprog og læsning PFL

Silkeborg

Hold dialogen i gang og vær den gode samtalepartner

Tips dialogen til barnets nærmeste udviklingszone. Har barnet brug for støtte i dialogen, så sig det sammen, beroven eller giv to valgmuligheder. Har barnet brug for udfordring, så udford dialogen med spørgsmål der strækker og rummer barnets sprog.

Stil oprigtige spørgsmål og følg barnets interesse. Brug dig selv som sproglig rollemodel og inspirer barnet til at blive sprogligt aktiv. F.eks. "Jeg kan også rigtig godt lide æbler".

Støt ved at bladre: "Hvordan lyses det? Mener, tror, synes..."

Relater til barnet: "Har du også prøvet det...?"

Tal om andres perspektiv: "Hvordan tror du det er for ham...?"

Følg barnet: "Hvorfor mon han gjorde det?" "Fordi..."

Tænk fremadrettet: "Hvad tror du der ville ske hvis...?"

Erklær: "Synes du det var en god idé...?"

Tænk ud af boksen: "Hvis du ville... hvad ville du så gøre?"

Fortæl: "Hvad sker der her?" "Hvor er...?"

Tosprogede Videncenter for sprog og læsning PFL

Silkeborg

Kommunikative strategier til flersprogede børn

Opfordr barnet til at bruge sit modersmål: "Kan du sige det på modersmål?"

Brug kendskabens viden: "Hvad betyder det?" "Kan du fortælle en fortælling."

Udvidet med modersmåling: "Du kunne sige: 'Hvad betyder det?'" "Jeg forstår det ikke!"

Opfordr barnet til at forklare på en anden måde: "Kan du forklare en anden måde?"

Udforsk om barnet kan kommunikere på en anden måde end med sproget: "Kan du tegne det?"

Brug digitale muligheder sammen med barnet: Google det, brug lektorbillederne, eller apps fx SayN?

Isoleret det du tror barnet vil sige, og ud fra barnets reaktion, kommenter og afprøv forskellige muligheder.

Opfordr barnet til at bruge gestik og kropssprog: "Kan du vise det eller pege på det?"

Tosprogede Videncenter for læsning PFL

Silkeborg

Narrativer færdigheder

Når barnene kender historien, så støt og stilladser barnene i at genfortælle historien i man, personerne, problemene, handlingen og afslutningen. Brug bogens billeder til opstilling af gangen og læt barnene fortælle, eller brug fortællekortene som stilladser til fortælle historien.

Titel	OVERKRIFT	FORFATTER	ILLUSTRATOR
Orientering	HVOR	HVEM	HVORNÅR
Hændelser	HENDELSER FØRST	HENDELSER SÅ	HENDELSER BAGEFTER
Problem/løsning Afslutning	PROBLEM	LØSNING	AFSLUTNING

Ordet på bordet

Når man skal lære et nyt ord, handler det ikke kun om at baneve ordet, men om at tilføje en dybdeforståelse af ordet. Det skal bruges i menige og forskellige sammenhænge som voksne skal vi sige os, at barnene får mulighed for at tilføje sig resourcer i sproget.

På flere sprog: "Hvad hedder bil på barnets modersmåls sprog? Brug evt. Lærebøgerne."

Ordet lydige side: "Er der noget der rimmer på bil?"

Gør sig selv klar med ordet: "Se, rym, rum, gsm, smage, osv."

Funktion: "Hvad bruger man bilen til?"

Modværdige betydninger: "Hvilken betydning har ordet? Tal om, at en bil er et køretøj, og find andre i samme kategori: bus, trælast, cykel, osv."

Kontekst: "Hvor ender man bilen henne?"

Hvilken kategori hører ordet til: "Tal om, at en bil er et køretøj, og find andre i samme kategori: bus, trælast, cykel, osv."

Tosprogede Videncenter for sprog og læsning PFL

Silkeborg

Leg der relaterer sig til bogens indhold

De gode ord inddrages i legen.

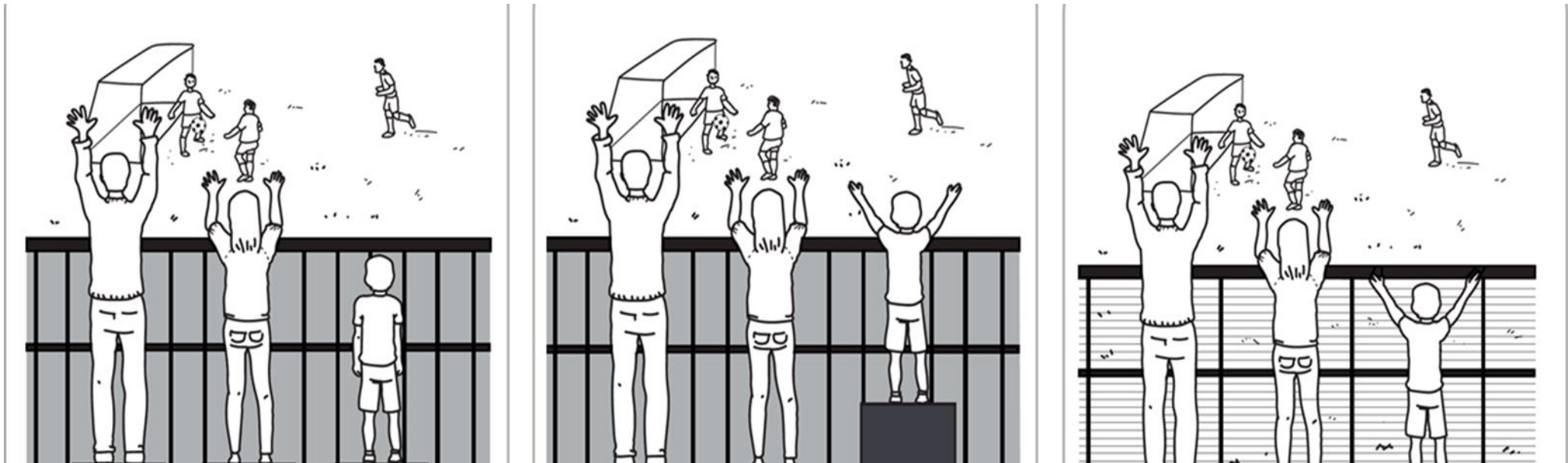
- Hvad skal vi lege?
- Hvad skal den voksne rolle være? (Foran, ved siden af eller bagved)
- Legekoder der understøtter legen:
- Andre gode ord:
- Hvem skal deltage:
- Hvornår og hvor længe skal legen foregå:
- Hvad skal der foreberedes og hvilke remedier skal bruges?:

Hvor, hvordan og med hvem?

Før-under-efter deltagelsesmuligheder

Busleg

Stilladsering Før-under-efter Børn der skal i gang med at tilegne sig det danske sprog, eller som har et lille ordforråd på dansk, har stort behov for at få et sprogligt stillads så de har en forforståelse for det der arbejdes med. En systematik med fokus på Før – Under – Efter, kan være med til at understøtte denne stilladsering	
FØR Aktiviteter der giver forforståelse og aktiverer fælles viden og erfaringer	Tag på en tur, hvor I ser en rigtig bus. Tag gerne en tur med bussen. Tal om alt hvad I oplever (brug fokusordene). Se på billeder af busser. Se på billeder af fokusordene. Se evt. en lille film: https://www.dr.dk/drtv/episode/hunden-ib_-gaar-ud-af-bussen_211048 Eller se og hør "hjulene på bussen": https://www.youtube.com/watch?v=AfHyMzbQ_vU
UNDER Handlingerne/aktiviteterne	Leg buslegen (se legemanuskript nedenfor) Tag billeder af legen – gerne som et forløb (først venter vi på bussen, så kommer bussen - vi går ind og køber en billet, vi sidder i bussen, chaufføren drejer på rattet – bussen kører, bussen stopper, vi står af bussen).
EFTER Aktiviteter til efterbearbejdning og konsolidering af erfaringer	Gentag legen mange gange. Se på fokusordene igen. Se på billederne fra børnenes leg og lad børnene fortælle /pege ud fra billederne. Husk at give tid, vente og lytte til de børn som ikke har så meget ekspressivt sprog endnu.

Roller	Buschauffør Passagerer
Skitse og samlingspunkt for legen	Buschaufføren kører bussen. Bussen stopper når passagererne vil på eller af. Chaufføren sælger billetter. Passagererne trykker på klokken, når de gerne vil af.
Scene	En bus (kan leges indenfor og udenfor).
Fokusord	"Bus", "rat", "chauffør", "bussen kører"
Legekoder - modelsætninger.	Legen kan godt leges uden replikker til de yngste. Chaufføren kan sige: "Jeg kører, Dyt dyt båt båt" "Bussen stopper", "Nu kører bussen igen", "Er der nogle der skal af". Passagererne kan sige: "Hej, jeg vil gerne med bussen", "Må jeg købe en billet", "Ding, jeg vil gerne ud af bussen."
Rekvisitter/konkreter	En række med stole, et rat, billetter og rejsekort, stopknap, evt. rygsække.
Pædagogiske fokusområder	At børnene bliver fortrolige med "legemanuskriptet". Og de kan handle ud fra det med voksens hjælp. At børnene går fra parallel leg til begyndende fælles fantasileg. At børnene inviteres ind i det fiktive univers og øver sig i "laden som om legen". Fx at stolene er sæderne, vi betaler med "usynlige penge" osv. At børnene får erfaringer med: <ul style="list-style-type: none"> • Forskelle i roller – chaufføren er på forsædet og passagererne er bagved. Indlevelse i rollen. • Hvordan legekoderne kan kobles til handlinger, får respons på sine replikker, at sproget giver mening. • Fælles opmærksomhed i legen – "vi kører alle sammen i bus". • Turtagning – børnene skiftes til at være i forskellige roller.
Variation af legen/udvidelse af legen	<ul style="list-style-type: none"> • Hvor kører vi hen? • Bussen kan blive til et tog. • Vi kan gå på opdagelse i, hvad vi ser ud ad vinduet. • Passagerne kan vælge en rolle f.eks. mormor, mor og far, storesøster. • Lave et stoppested. • Bussen /toget kan køre i stykker og skal repareres.
Opfordret spillerum for fantasi og medbestemmelse/børneperspektiv	Hvornår man vil ind og ud af bussen. Har man billet eller rejsekort.

Fokusord til buslegen

Bus

Rat

Chauffør

Billetter

Bussen kører

Buslegen - forankring i praksis

Bondegårdsleg

Billeg

Forankring

Praksisnær support og sammenfletning af viden

Sprog og leg

- Leg - Skolestart 5-6 år
- Leg - Købmandsleg
- Leg - Brandmandsleg
- Leg - Frisørleg
- Leg - Hvor skal vi gynges hen
- Leg - Busleg
- Leg - Trafikleg
- Leg - Mad og køkken
- Leg - Byggemarked
- Leg - Dukker
- Leg - Dukker og theselskab
- Leg - Fodboldkamp
- Leg - Superhelte
- Leg - Sandkassen
- Leg - Isbutik
- Sang - Blæsten kan man ikke få at se

Sprog og temaer

- Tema - På jagt - Krible Krable
- Tema - Eksperimenter - Krible Krable
- Tema - Zoo - Krible Krable
- Tema - Sprog og tradition
- Tema - Krible krable 0-3 år
- Tema - Sansen naturen 0-3 år
- Tema - Forårsblomstring 3-6 år Naturbingo
- Tema - Haletudsetur til søen 3-6 år
- Tema - Insekter 3-6 år
- Tema - Former og figurer 3-6 år
- Tema - Bondegården 0-3 år - Bondegårdsdyr
- Tema - Efterår 3-6 år
- Tema - Sommer 3-6 år
- Tema - Vinter 3-6 år
- Tema - Eid
- Tema - Fastelavn 3-6 år
- Tema - Halloween 3-6 år
- Tema - Jul 3-6 år
- Tema - Påske 3-6 år

Interkulturel pædagogik og forældersamarbejde

Tema om påske og Eid

Stilladsering Før-under-efter	
Børn der skal i gang med at tilegne sig det danske sprog, eller som har et lille ordforråd på dansk, har stort behov for at få et sprogligt stillads så de har en forforståelse for det der arbejdes med. En systematik med fokus på Før – Under – Efter, kan være med til at understøtte denne stilladsering	
Læreplanstema Hvilket læreplanstema relaterer aktiviteten til	Kultur, æstetik og fællesskab Kommunikation og sprog
Læringsmål Læringsmål for aktiviteten	Kendskab til andre traditioner.
Sproglige mål Sproglige læringsmål for aktiviteten	Børnene øger deres ordforråd med begreber der knytter sig til eidtemaet, samt kan indgå i kommunikation om temaet.
Legekoder og fokusord Belyses med konkrete og billeder mm	Eid fest, Eid mubarak, højtid, tradition, eid kager, pynte på, pynte op
Konkreter / rekvisitter Deltagere Hvilken gruppe deltager	
Evaluering Hvordan og hvornår evalueres	
FØR Aktiviteter der giver forforståelse og aktiverer fælles viden og erfaringer	<ul style="list-style-type: none"> • Inddrag børnenes og forældrenes viden om eid og dens traditioner. • Tal om de forskellige højtider børnene kender i forvejen. Er der nogen der ved, hvorfor man fejrer de forskellige højtider? • Hvad siger vi (måske mest de voksne) til hinanden ved de forskellige højtider, 'glædelig jul', 'eid mubarak', 'slik eller ballade', 'god påske'. • Er der nogen der har været i en moske? Er der nogen der har været i en kirke? Hvornår går man i kirke? Hvornår går man i moskeen? • Tal om hvilke traditioner vi har til jul, påske, halloween, fastelavn, eid. Måske kender børnene flere? • Hvad bager man til jul, fastelavn, eid mm?
UNDER Handlingerne/aktiviteterne	<ul style="list-style-type: none"> • Planlæg og afhold evt en eid fest med pynt og mad/kager der hører til en eid fest.
EFTER Aktiviteter til efterbearbejdning og konsolidering af erfaringer	<p>Tag billeder undervejs og lad børnene fortælle om Eidfesten dagen efter.</p> <p>Se billederne på ipad, eller print evt billederne ud og lad børnene lægge billederne op i rækkefølge på legepladsen.</p> <p>Først gjorde vi.. Og så.. Bagefter.. Til sidst..</p> <p>Hav opmærksomhed på om børnene har tilegnet sig nogle af de sproglige begreber, I har arbejdet med og mødt i temaet.</p>

Stilladsering Før-under-efter	
Børn der skal i gang med at tilegne sig det danske sprog, eller som har et lille ordforråd på dansk, har stort behov for at få et sprogligt stillads så de har en forforståelse for det der arbejdes med. En systematik med fokus på Før – Under – Efter, kan være med til at understøtte denne stilladsering	
Læreplanstema Hvilket læreplanstema relaterer aktiviteten til	Kultur, æstetik og fællesskab Kommunikation og sprog
Læringsmål Læringsmål for aktiviteten	Kendskab til traditioner omkring påske.
Sproglige mål Sproglige læringsmål for aktiviteten	Børnene øger deres ordforråd med begreber der knytter sig til påsketemaet, samt kan indgå i kommunikation om temaet.
Legekoder og fokusord Belyses med konkrete og billeder mm	Påskeliljer, klippe gækkebrev, så karse, påskelam, påskeæg, påskeharer, påskefrokost
Konkreter / rekvisitter Deltagere Hvilken gruppe deltager	
Evaluering Hvordan og hvornår evalueres	
FØR Aktiviteter der giver forforståelse og aktiverer fælles viden og erfaringer	<ul style="list-style-type: none"> • Inddrag børnenes viden om påske og dens traditioner. Inddrage og tal om billederne. • Tal om de forskellige højtider børnene kender i forvejen. Er der nogen der ved, hvorfor der er påske? • Hvad siger vi (måske mest de voksne) til hinanden ved højtiden: 'god påske'. • Tal om hvilke traditioner vi har til jul, påske, halloween, fastelavn, eid. Måske kender børnene flere?
UNDER Handlingerne/aktiviteterne	<ul style="list-style-type: none"> • Så karse • Klip gækkebreve • Mal påskeæg • Afhold påskefrokost OSV.
EFTER Aktiviteter til efterbearbejdning og konsolidering af erfaringer	<p>Tag billeder undervejs og lad børnene fortælle om aktiviteten dagen efter.</p> <p>Se billederne på ipad, eller print evt billederne ud og lad børnene lægge billederne op i rækkefølge:</p> <p>Først gjorde vi.. Og så.. Bagefter.. Til sidst..</p> <p>Hav opmærksomhed på om børnene har tilegnet sig nogle af de sproglige begreber, I har arbejdet med og mødt i temaet.</p>

PÅSKE

Så karse

Påskeharer

Lanterne

Te og dadler

Påskeliljer

Klippe gækkebrev

Fotor

(morgenmad kl. 18:00 hver dag under Ramadan)

Ramadansk kalender til børn

(kalender med 30 skuffer/låger)

Påskeæg

Påskelam

Eid slik

(alltid i mange farve - kan købes under Ramadan)

Eid Mubarak

(festen på 30. dagen af Ramadan)

Påskefrokost

Acha

(aftensmad kl 21:00 hver dag under Ramadan)

Ramadan starter
Onsdag aften
d. 22. marts.

Ramadan

Ramadan er en meget vigtig tid for muslimerne. Den varer 29 til 30 dage. Det er en tid med mange traditioner og værdier.

Faste

I dagtimerne undgår man at spise og drikke. Det er ikke alle der faster. Gravide, børn, ældre og syge er fritaget for at faste.

Spise før Solopgang og efter Solnedgang

Under fasten er det tilladt at spise og drikke før solopgang og efter solnedgang. Måltidet før solopgang kaldes af mange Suhuur – en slags "lille morgenmad". Måltidet efter solnedgang kaldes af mange Iftar. Man spiser typisk forskellige traditionelle retter, der nydes med venner og med familien. Navne på måltiderne varierer fra land til land og det er forskelligt hvilke retter man serverer.

Måltid

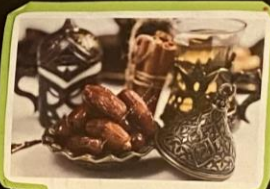

At tænke på andre

Ramadan handler om at tænke på andre. Derfor giver man penge til de fattige. De penge man samler sammen til de fattige kaldes for Zakat.

Serverer forskellige retter

Spise dadler

Ramadan fejres i flere lande og det er forskelligt hvilke retter, der serveres til Iftar efter solnedgang.

Det er forskelligt hvad der spises under ramadan, men mange muslimer bryder fasten hver aften med en dadel.

Slå på tromme

I mere end 1000 år var det en tradition i flere muslimske byer, at muslimerne blev vækket af en trommespiller. Trommespilleren vækker muslimerne inden solopgang, så muslimerne kan nå at spise inden fasten starter. Det har været en tradition, at muslimerne giver lidt penge eller giver trommespilleren.

Fejrer Eid Al-Fitr

Når ramadan er slut fejrer man Eid al Fitr – "fest for fastens afslutning". En kæmpe fest, der varer 3 dage. Man mødes med familien. Spiser god mad. Man får nyt tøj. Man giver hinanden gave. Festen minder lidt om juleaften.

Pynte op

Mange pynter op til ramadan og senere til Eid al-Fitr. Man pynter ofte med stjerner, halvmåner og lanterner.

Nedtælling

Ramadan varer 29-30 dage. Nogle børn har en pakkedalen, der tæller ned til "Eid al Fitr". Minder lidt om de pakkedalerne, nogle børn får til jul.

Ramadan slutter
fredag aften
d. 21. april

Forskellige højtider og traditioner

Højtider

Pesach Páske

Eid Al-Fitr

Pynte op

Pesach traditioner

Páske traditioner

En særlig hilsen

CHAG PESACH MEINCH

Chag Pesach Sameach

GOD PÁSKE

God páske

Eid traditioner

Fest- og helligdage 2023

✚ KRISTNE

✚ JØDER

☾ MUSLIMER

ॐ HINDUER

☸ BUDDHISTER

PROTESTANTISKE KRISTNE	ORTODOKSE KRISTNE	MUSLIMER
<p>Den danske folkekirk (4.284.198 medl. *) og andre protestantiske kirker m. fl.</p> <p>1. januar Nyeårsdag 6. januar Helligtrekonger 2. februar Kyrindsmisse (40 dage efter jul) 19. februar Fastelavn 22. februar Askensdag (første dag i påsketiden) 19. marts Påskedag 6. - 7. april Skærtorsdag/Langfredag 9. - 10. april 1. og 2. påskedag 18. maj Kristi Himmelfart (40 dage efter påskedag) 28. - 29. maj 1. og 2. pinsedag (70 dage efter påskedag) 5. november Allhelgeds (1. søndag i november) 1. december 1. søndag i advent - kerstebønnen begynder 26. december Juleaften 31. december Nytårsfesten</p>	<p>6. - 7. januar Juleaften/Juledag 8. januar (19. jan *) Østern (Efterårs og forårs Tilsted) 9. januar Vor Herre Jesu Krøst fremstilling i templet 26. marts - 15. april Påsketiden (1. søndag i påsketiden) 13. - 14. april Påskedag (første søndag i påsketiden) 14. maj Kristi Himmelfart 16. maj Påskedag (den hellige Trøenighedssøndag) 17. maj 1. søndag i påsketiden 18. maj 2. søndag i påsketiden 19. maj 3. søndag i påsketiden 25. nov. - 8. jan. Juleaften 24. - 25. december Juleaften/Juledag</p>	<p>Hovedgrupper: Amnare, asyriere (irkere), bulgarere, estere, eritreere, grækere, indonesiere, koptere (egyptere), kinesere, kosovare, russere, serbere, syriere, uigurere m. fl. Det slæmtes, at der er ca. 1.386.000 ortodokse kristne i Danmark. Heraf er ca. 30.000 flygtninge fra Ukraine.</p> <p>* Gælder de ortodokse kirker, der følger den gamle julianske kalender. Her slæmtes fortrykt 22 dage i forhold til den nye gregorianske kalender - i Danmark 20. september, eritreere, kosovare, koptere, russere, serbere og mange uigurere.</p> <p>Andre kirker følger den reviderede julianske kalender, der slæmtes 13 dage senere end den gregorianske. I Danmark 14. september, bulgarere, grækere, kosovare og gamle-orthodokse serbere.</p> <p>18. februar Muhammads himmelfart (Lailat al-Mi'raj) 22. marts Ramadan: Fastensluttens begynder 28. april Den Store Nat (Lailat al-Qadr) 29. april Fasten med fastens afslutning (Eid al-Fitr) 26. juni Påsketiden begynder (Pask) 19. juli Østertorsdag 10 søndag i Ramadan (Eid al-Adha) 19. juli Israelsk nytår (19-1443) (Yomip) 20. juli Muhammeds fødselsdag (Mawlid al-Nabi) 22. september Muhammads fødselsdag (Mawlid al-Nabi)</p>
KATOLIKER OG ANGLIKANERE	HINDUER	JØDER
<p>Hovedgrupper (betrielede): Danmark, Filipperne, Island (Irland), Isretter, polakker, tyskere, vietnamesere, spanske og italienerne. Den katolske kirke har ca. 53.000 medlemmer i Danmark. Hovedgrupper (anglikanere): Briten. Det slæmtes, at der er 6-8.000 anglikanere i Danmark.</p> <p>1. januar Faste for Jomfru Maria, Guldanden 8. januar Herrens Bæbæring (Kyrst 2. søndag efter 1. januar) 9. januar Sankt Ansgars Fast (sidste søndag i januar) 12. februar Askensdag (indledning til påsketiden) 25. marts Påskedag 6. - 7. april Skærtorsdag/Langfredag 9. april Påskedag 10. april Den hellige Trøenighedssøndag 14. maj 1. søndag i påsketiden 15. maj 2. søndag i påsketiden 16. maj 3. søndag i påsketiden 19. maj 4. søndag i påsketiden 24. juni Jomfru Marias fødselsdag Faste for de to apostle Peter og Paulus (sidste søndag i juni) 24. juni Jomfru Marias opstigning i Hælen (Afges 3. søndag i august) 1. august Alle Helgdes (1. søndag i november) 6. november 1. søndag i advent 26. november 2. søndag i advent 8. december 3. søndag i advent 25. december Juleaften</p>	<p>Hovedgrupper: Tyskere, indere, bhutanesere, nepalesere og danskere. Det slæmtes, at der er ca. 23.000 og 29.000 hinduer i Danmark.</p> <p>14. januar Høstfest (Makar Sankranti/Pongal Holiday) 28. februar Nyårsdag 8. marts Forårsfest (Holi) 30. marts Ramadafest (Ram Navam) 14. april Høst/Tændstik nytår (Vaisakhi) 15. april Krishna fødselsdag (Krishna Janmashtami) 19. september Fast for guden Ganesh (Ganesh Chaturthi) 15. - 23. oktober 9 dages fast for gaderne (Dashain) 23. oktober Dussehra (Vijaya Dussehra) 12. november Lysetfest (Deepavali/Dussehra)</p>	<p>Hovedgrupper: Danskere og jødiske flygtninge fra Østtyskland og det tidligere Sovjetunionen. Det slæmtes, at der er ca. 4.000 jøder i Danmark. Heraf er ca. 1.000 medlemmer af Det Israeliske Troessamfund.</p> <p>7. marts Purim (Purim) 6. - 13. april Lijfeftes (Shavut) (7 dage efter påskedag) 27. maj Tempelens indvielsesfest (Simchat Bita) 14. september Julefest (Chanukah) 25. september Lantelykterfesten (Sukkot) 17. oktober Trossens opgivelse (Tross Egipet) 30. sept. - 7. okt. Fast for tempelens indvielse (Chanukah) 8. - 15. oktober Fast for tempelens indvielse (Chanukah)</p>
BUDDHISTER	NYTÅR - FETTES PÅ TVÆRS AF RELIGIONER	
<p>Hovedgrupper: Burmesere, cambodjanske, japanske, kinesere, indonesiere (Den Store), indonesiere, vietnamesere og danskere. Det slæmtes, at der er ca. 25.000 buddhister i Danmark.</p> <p>22. januar Kinesisk/Vietnamesisk nytår (Tet/Khoi Tet) 30. januar Buddhisksk nytår (Vesak Day) 15. februar Buddhisksk nytår (Vesak Day) 30. marts Påskedag (Good Friday) 16. - 19. april Buddhisksk nytår (Thailandsk nytår/Nakhondara) 27. april Buddhisksk nytår (Thailandsk nytår/Nakhondara) 26. juni Asias Østasias (Buddhas første prædiken) 30. august Buddhisksk nytår (Thailandsk nytår/Nakhondara) 29. september Høstfest (Indusfest) (Thung Thi) (Khu Viet Nam) 8. december Buddhisksk oplysning (Dussehra/Dussehra)</p>	<p>Den buddhistiske folkegrupper følger den gamle julianske kalender. Det slæmtes, at der er ca. 27 millioner buddhister i verden. I Danmark er der ca. 25.000 buddhister. De fleste er flygtninge fra Østtyskland og det tidligere Sovjetunionen.</p> <p>22. januar Kinesisk nytår: Kinesere, vietnamesere og andre 17. marts Persisk nytår (Nowruz): Iranere, afghanere, turkere og andre 11. september Sess nytår: Etiopiere, eritreere og koptere</p>	

Vælg et tema

Familie

Følelser og humør

Menneske og krop

Sundhed

Små insekter

snegl

orm

sommerfugl

myg

bille

flue

Bi

hveps

humlebi

græshoppe

myre

knot

larve

kakerlak

lus

loppe

Комахи

равлик

червяк

метелик

комар

жук

муха

бджола

оса

джміль

коник

мураха

мошка

гусениця

тарган

воша

блоха

павук

кліщ

Forældre- workshops

Tolkning

Tolkning

Tolke er af stor betydning for, at en samtale med forældre, der ikke taler og forstår fornøden dansk, forløber effektivt og forsvarligt. Tolken er nemlig med til at sikre, at budskaber bliver forstået, og at samarbejdet med forældre kan blive givtigt. Hvis forældrene taler og forstår et rimeligt dansk sprog, kan det stadig være relevant at inddrage en tolk. Tolken kan her træde til, hvis og når der opstår et behov.

Brug ikke familiemedlemmer, venner eller større søskende som tolke. Brug altid en professionel tolk.

Gode råd ved bestilling af tolk

- Ved bestilling af tolk anvendes altid: ViTolker.
- Det er kommunen, der betaler for tolken og ikke den enkelte daginstitution.
- Angiv hvilken form for tolkebistand, der skal bruges: Fremmødt tolk, telefontolkning eller videotolkning.
- Angiv hvor lang samtalen forventes at være, hvor den skal foregå og navn på kontaktperson.
- Angiv hvis opgaven er særlig, f.eks. hvis tolken skal deltage i en sprogvurdering af et barn, deltage i indkøring i daginstitutionen, m.m.
- Hvis der er brug for hurtig/akut tolkning, kan tolkebureauet kontaktes, og der kan evt. etableres en telefontolkning.

På SIKO findes information om aftalen med ViTolker: oprettelse, bestilling, app, hvornår man må bruge andre bureauer mm.
Kontakt: support@vitolker eller tlf. 70 60 51 61

Overvejelser i tolkesituationer:

- Sid hensigtsmæssigt, gerne overfor forældrene og med tolken for enden af bordet.
- Gennemgå tavshedspligten.
- Hold øjenkontakt med forældrene og ikke med tolken under hele samtalen, også mens tolken oversætter.
- Tal direkte til forældrene – ikke til tolken. Eksempelsvis kan man sige: "Jeg vil gerne tale med jer om..." og ikke: "Sig til forældrene, at jeg gerne vil tale med dem om..."
- Forvent og italesæt, at tolken oversætter alt, hvad der bliver sagt af alle under samtalen. Stop tolken hvis denne går i dialog med forældrene, og indholdet ikke bliver oversat.
- Vær opmærksom på forældrenes kropssprog og reaktioner. Det kan give dig et indtryk af, om forældrene har forstået indholdet.
- Tal enkelt, formuler korte, præcise sætninger og undgå metaforer.
- Giv tid til, at tolken kan tolke – begge veje. Husk ikke for lange sætninger.
- Tal almindeligt – ikke højt og artikulerende.
- Afslut samtalen med at samle løse tråde op og med at sikre, at der er enighed om samtaleens konklusioner.
- Husk: Du er samtaleens vært, og forløbet er dit ansvar.

Efter samtalen:

- Alle bør forlade lokalet samtidig af hensyn til tillidsforholdet mellem parterne.
- Efter endt tolkning skal den part, der har bestilt tolken, underskrive en formular, som tolken medbringer.

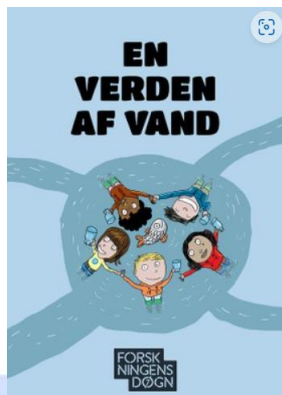

Andre supportopgaver

Webinar, fx
Modtagelse af
ukrainske
børn i
dagtilbud

Materialer, artikler og
nyeste viden

Udvikling og kvalificering af
sproghandleplaner -
praksisnære

Sproghandleplan	
Læringsmål	
Indledning	
Mål	Tilgængelighed
Tegn	Ekstern feedback
Ikke gør hvad børnene	Udfordringer
Erstatning	

Udviklingsopgaver – fx overgange
og lokale projekter

Det samskabende samarbejde i overgangen fra vuggestue til børnehave i Alderslyst

Målet med overgangsmarkører, læringskontinuitet og overgangsritualer er, at børnene oplever at tilgangen til læring og elementer i den nye kontekst er genkendelige. Ved at sætte fokus på læringskontinuitet i overgangen vil barnet møde en genkendelig tilgang til læring, når det starter i børnehaven. At alt ikke er nyt ved mødet med børnehaven, giver mulighed for at styrke barnets selvtillid og tryghed, som er vigtige komponenter til en god start i børnehaven. Inge Schou, fremhæver i sin artikel: "Overgangsmarkører hjælper barnet til at fortolke den nye kontekst og angiver spor og stier for den adfærd, som barnet skal støttes i".

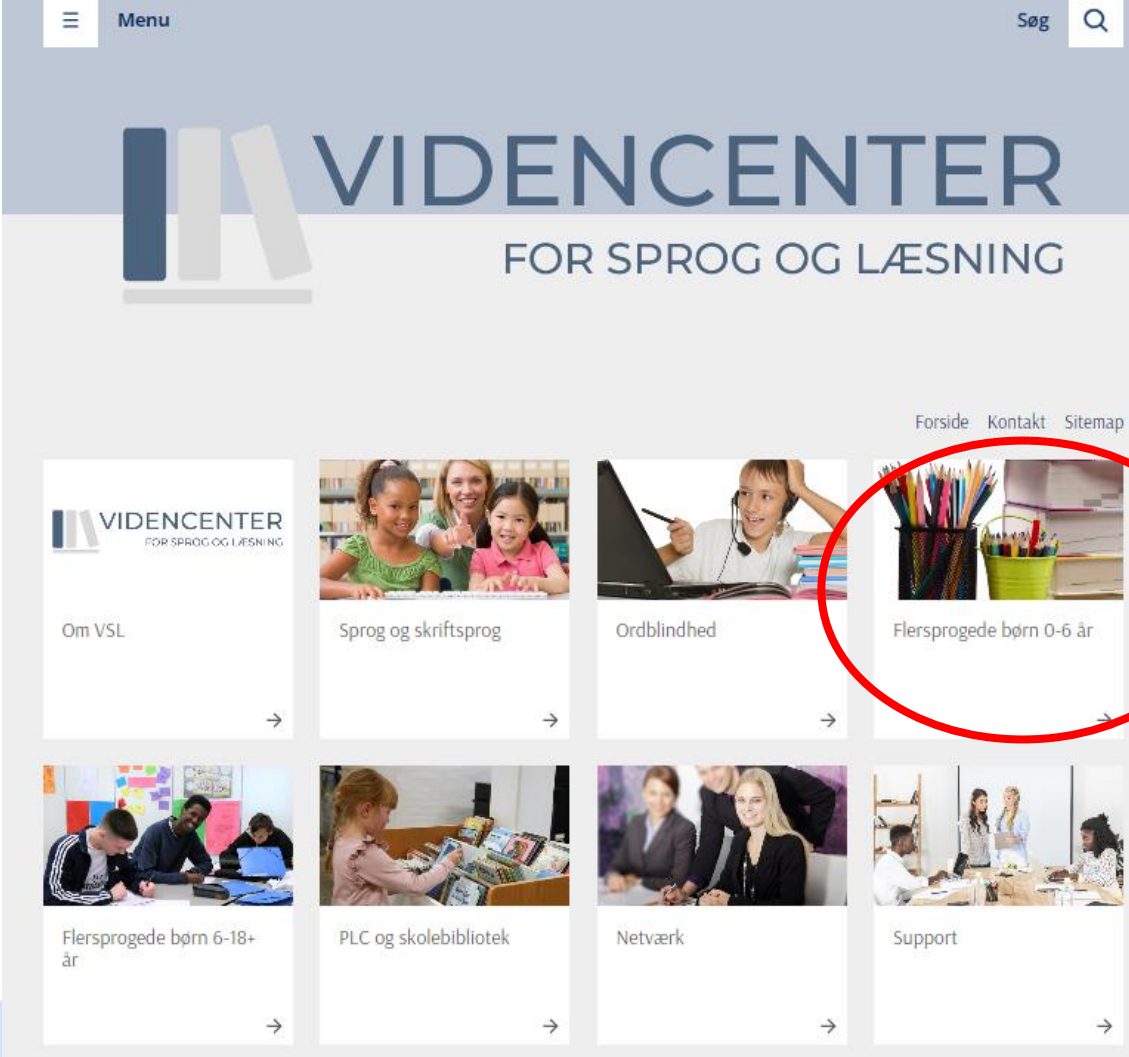
Dette materiale indgår i en sammenhæng med materialet der er udviklet i Alderslyst til overgangen fra dagtilbud til Selskolen og det samskabende samarbejde. Jf. Tosprogs taskforce

I Alderslyst har man valgt at det samskabende samarbejde i praksis er:

- **Overgangsmarkører:** særlige typer markører der signalerer "Sådan gør man her", og som indeholder træk barnet genkender fra tidligere. Det kan være indretning, sange der synges, dagen der indledes med sang osv.
- **Læringskontinuitet:** genkendelige måder at lære på. Læring der bygger ovenpå den viden barnet har i forvejen, og tager afsæt i nærmeste udviklingszone.
- **Overgangsritualer:** overgangsaktiviteter.

<https://vsl.silkeborg.dk/>

The screenshot shows the homepage of the Videncenter website. At the top, there is a navigation bar with a 'Menu' icon on the left and a search bar labeled 'Søg' on the right. Below the navigation bar is a large header area with the logo 'VIDENCENTER FOR SPROG OG LÆSNING' on the left and the text 'VIDENCENTER FOR SPROG OG LÆSNING' on the right. Below the header, there are navigation links for 'Forside', 'Kontakt', and 'Sitemap'. The main content area is a grid of eight cards, each with a photo and a title. The card for 'Flersprogede børn 0-6 år' is circled in red. The cards are: 'Om VSL', 'Sprag og skriftsprog', 'Ordblindhed', 'Flersprogede børn 0-6 år', 'Flersprogede børn 6-18+ år', 'PLC og skolebibliotek', 'Netværk', and 'Support'.

Menu Søg

VIDENCENTER
FOR SPROG OG LÆSNING

Forside Kontakt Sitemap

VIDENCENTER
FOR SPROG OG LÆSNING

Om VSL →

Sprog og skriftsprog →

Ordblindhed →

Flersprogede børn 0-6 år →

Flersprogede børn 6-18+ år →

PLC og skolebibliotek →

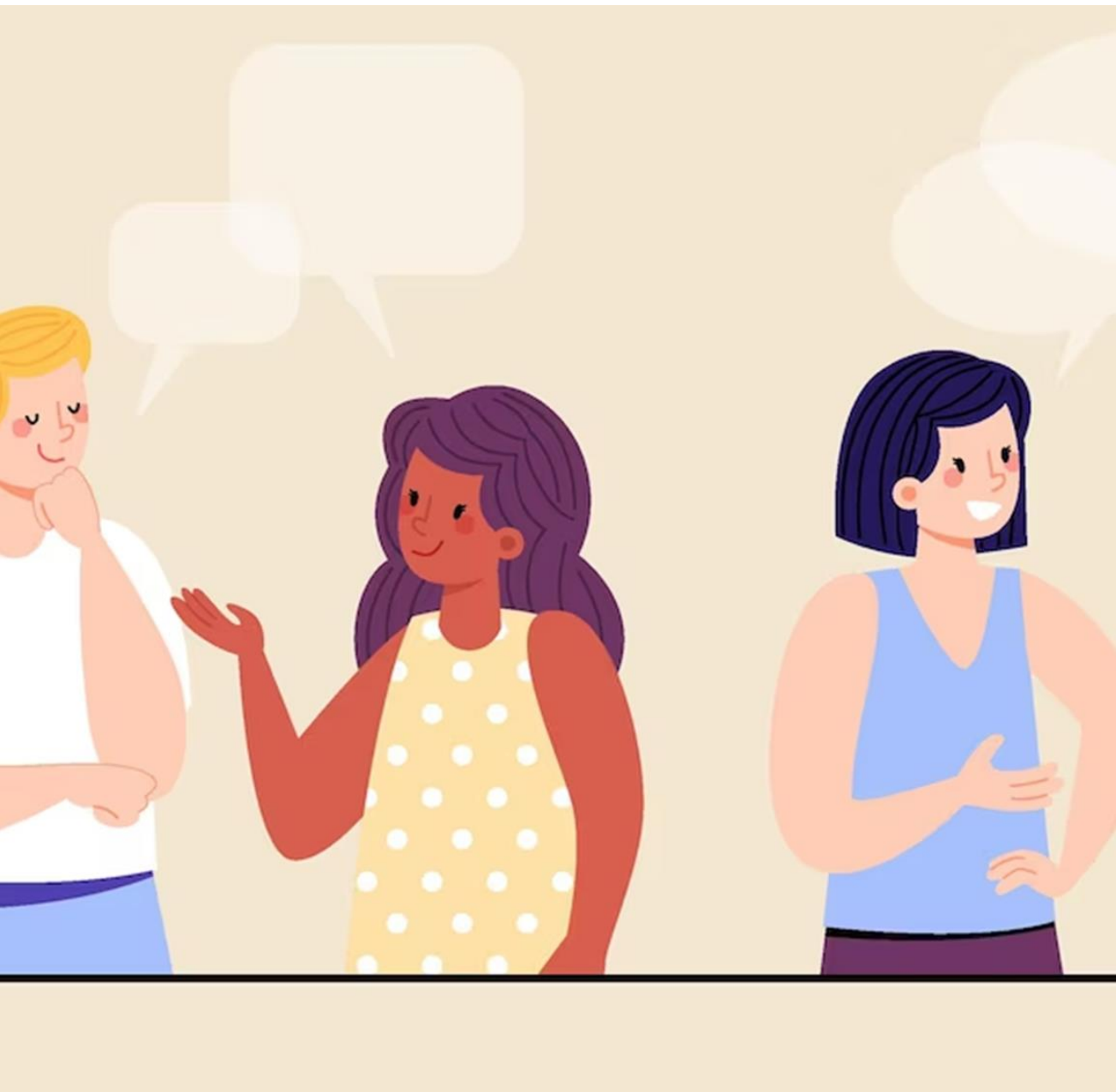
Netværk →

Support →

Praksisnær vejledning - feedback

- Får et fælles sprog for den sprogudviklende pædagogik
- Tilgængelighed og tilpasningsdygtighed - fleksibel
- Forståelse for konteksten – vi er tæt på
- Samskabende samarbejde og relation
- Kan sikre et højt fagligt niveau
- Løbende evaluering kan sikre kontinuerlighed og forankring
- De flersprogede børns deltagelsesmuligheder øges

Makkersnak

- Hvad er blev du optaget af?
- Er der noget du vil tage med dig hjem i egen praksis?

Kontakt os

Hanne Middelhede

Hanne.middelhede@silkeborg.dk

Lisbeth Hjeds Nielsen

lh@silkeborg.dk

Simone Lysholt Geer

slg@silkeborg.dk

